

SZTUKA WOJNY

ORYGINALNE WYDANIE

SUN TZU

W ofercie Domu Wydawniczego Kontinuum dostępne są m.in. następujące e-booki:

- *Kamasutra* - Vatsyayana Mallanaga
- *Najbogatszy człowiek w Babilonie* - George S. Clason
- *Benjamin Franklin. Autobiografia* - Benjamin Franklin
- *Prostytucja. Niezwykła historia* - Józef Lubecki
- *Sztuka zdobywania pieniędzy. Złote zasady zarabiania* - P. T. Barnum
- *Henry Ford. Moje życie i dzieło* - Henry Ford
- *Ferdynand Porsche. Inżynier Hitlera i jego następcy* - Renata Pawlak, Monika Balińska
- *To, co widzialne i to, czego nie widać* - Frédéric Bastiat
- *Erystyka dialektyczna, czyli sztuka prowadzenia sporów* - Artur Schopenhauer

Sztuka wojny.

Oryginalne wydanie. Bez komentarzy

Autor: Sun Tzu

Tłumaczenie: Damian Tarkowski

Redakcja i korekta: Wydawnictwo Horyzont Idei

Redakcja i korekta wtórna: Przemysław Andrzejewski

Rozdział 1. Układanie planów

Sun Zi powiedział:

Sztuka wojenna ma zasadnicze znaczenie dla państwa. Jest ona sprawą życia i śmierci, drogą albo do bezpieczeństwa, albo do ruiny. Stąd jest to temat rozważań, którego w żadnym razie nie można zaniedbać.

Sztuka wojenna rządzi się pięcioma stałymi czynnikami, które należy brać pod uwagę w swoich rozważaniach, starając się określić warunki panujące w terenie. Są to:

- prawo moralne;
- niebo;
- ziemia;
- dowództwo;
- musztra i dyscyplina.

Prawo moralne powoduje, że lud całkowicie popiera swojego władcę, tak że pójdzie za nim nie zważając na swoje życie, nie zrażając się żadnym niebezpieczeństwem.

Niebo oznacza noc i dzień, zimno i ciepło, porę dnia i pory roku.

Ziemia obejmuje odległości, wielkie i małe; niebezpieczeństwo i bezpieczeństwo; otwarty teren i wąskie przesmyki; szanse na przeżycie i na śmierć.

Dowódca powinien wyróżniać się cnotami mądrości, szczerości, życzliwości, odwagi i surowości.

Przez musztrę i dyscyplinę należy rozumieć rozmieszczenie armii w jej właściwych pododdziałach, stopniowanie rang wśród oficerów, utrzymanie dróg, którymi do armii może dotrzeć zaopatrzenie oraz kontrolę wydatków wojskowych.

Tych pięć elementów powinno być znane każdemu generałowi: ten, kto je zna, odniesie zwycięstwo, a kto ich nie zna, poniesie klęskę.

Dlatego w waszych rozważaniach, gdy będziecie dążyć do określenia rzeczywistych uwarunkowań wojskowych, niech opierają się one na następujących pytaniach:

- Który z dwóch władców jest przepełniony prawem moralnym?
- Który z dwóch generałów posiada większe zdolności przywódcze?
- Komu przypadają w udziale przewagi płynące z uwarunkowań nieba i ziemi?
- Po której stronie dyscyplina jest najbardziej rygorystycznie egzekwowana?
- Która armia jest silniejsza?
- Po której stronie oficerowie i żołnierze są lepiej wyszkoleni?
- W której armii system kar i nagród jest bardziej przejrzysty?

Za pomocą tych siedmiu rozważań mogę z góry przewidzieć, kto odniesie zwycięstwo, a kto poniesie klęskę.

Generał, który słucha mojej rady i postępuje według niej, zwycięży; niech taki pozostanie na stanowisku dowódcy! Generał, który nie słucha mojej rady i nie postępuje według niej, poniesie klęskę – niech taki zostanie zwolniony!

Zważając na korzyści płynące z moich rad, korzystaj także z wszelkich pomocnych okoliczności wykraczających poza określone tutaj zasady.

W miarę pojawiania się sprzyjających okoliczności należy modyfikować swoje plany.

Wszystkie działania wojenne oparte są na podstępie. Stąd, kiedy jesteśmy zdolni do ataku, musimy sprawiać wrażenie niezdolnych; kiedy używamy naszych sił, musimy sprawiać wrażenie bezczynnych; kiedy jesteśmy blisko, musimy sprawić, by wróg myślał, że jesteśmy daleko; kiedy jesteśmy daleko, musimy sprawić, by uwierzył, że jesteśmy blisko. Stosujcie pułapki, by zwabić wroga. Udawajcie nieporządek i zmiażdżcie przeciwnika, gdy na was uderzy.

Jeśli każda jego pozycja jest zabezpieczona, bądź gotów na jego atak. Jeśli ma przewagę sił, unikaj konfrontacji.

Jeśli twój przeciwnik posiada choleryczny temperament, staraj się go sprowokować. Udawaj słabego, żeby rozniecić w nim arogancję.

Jeśli on odpoczywa, nie dawaj mu wytchnienia. Jeśli jego siły są połączone, rozprosz je.

Atakuj go tam, gdzie jest nieprzygotowany do obrony, pojawiaj się tam, gdzie się ciebie nie spodziewa.

Te metody wojskowe prowadzą do zwycięstwa. Ważne, by nie wyjawić ich przeciwnikowi.

Generał, który wygrywa bitwę, już wcześniej w swoim namiocie lub świątyni gruntownie rozważając jej przebieg, odkrywa, jeszcze zanim nastąpi bitwa, że wiele przemawia na jego korzyść. Generał, który przegrywa bitwę prowadził swoje rozważania jedynie powierzchownie. W ten sposób gruntowne przemyślenia prowadzą do zwycięstwa, a powierzchowne – do porażki. Ale cóż będzie z dowódcą, który nie prowadzi takich rozważań w ogóle? Rozpatrując już sam ten jeden punkt mogę przewidzieć wojenne rozstrzygnięcia.

Rozdział 2. Prowadzenie wojny

Sun Zi powiedział:

W działaniach wojennych, gdy w polu znajduje się tysiąc szybkich rydwanów, tyleż samo ciężkich rydwanów i sto tysięcy uzbrojonych żołnierzy, z prowiantem wystarczającym do tego, by mogli oni przebyć pięćset kilometrów, wydatki w rodzimym kraju i na froncie sięgną sumy tysiąca uncji srebra dziennie. Taki jest koszt stworzenia armii liczącej sto tysięcy ludzi i dwa tysiące rydwanów.

Kiedy angażujesz się w prawdziwą walkę, a zwycięskie rozstrzygnięcie wciąż nie nadchodzi, wtedy ostrza broni żołnierzy zaczną się tępić, a ich zapał ostygnie. Jeśli długotrwale oblegasz jakieś miasto, wyczerpujesz swoje siły.

Jeśli kampania będzie się przedłużać, zasoby państwa nie będą w stanie sprostać obciążeniom.

W takim momencie, kiedy wasza broń jest przytępiona, wasz zapał stłumiony, wasze siły wyczerpane, a wasz skarbiec pusty, inni wodzowie zaatakują was, aby wykorzystać wasze skrajne położenie. Wtedy żaden człowiek, jakkolwiek byłby mądry, nie będzie w stanie zapobiec nieuchronnym konsekwencjom.

Tak więc, chociaż zdarza się, że wojna prowadzona jest w nadmiernym, nierozważnym pośpiechu, prawdziwy spryt nigdy nie pozwala na zwłokę.

Nie istnieje żaden przykład kraju, który skorzystałby na długotrwałych działaniach wojennych.

Tylko ten, kto dobrze zna piekło wojny, może dobrze zrozumieć korzystny sposób jej prowadzenia.

Zręczny dowódca nie ogłasza drugiego poboru, a jego wozy z zaopatrzeniem nie są ładowane więcej niż dwa razy.

Zabierzcie ze sobą zapasy wojenne z domu, ale żerujcie na wrogu. W ten sposób armia będzie miała wystarczająco dużo żywności dla swoich potrzeb.

Ekspedycja wojenna musi być utrzymywana z dodatkowych podatków. Owe podatki na utrzymanie oddalonej armii powodują zubożenie ludności finansującej armię.

Z drugiej strony, bliskość armii powoduje wzrost cen – wysokie ceny natomiast powodują wyzysk i drenaż zasobów ludzkich.

Kiedy ludność kraju zostanie wydrenowana, chłopów dotkną ciężkie podatki.

Wraz z tą utratą dóbr materialnych i wyczerpaniem sił, domy ludzi zostaną ogołocone, a trzy dziesiąte ich dochodów ulegnie rozproszeniu; podczas gdy wydatki rządu na zepsute rydwany, ranne konie, napierśniki i hełmy, łuki i strzały, włócznie i tarcze, płaszcze ochronne, juczne osły i ciężkie wozy, wyniosą cztery dziesiąte ich całkowitego dochodu.

Dlatego mądry generał stara się żerować na wrogu. Jeden wóz z prowiantem wroga jest równoważny dwudziestu z własnego, podobnie jeden worek jego prowiantu jest równoważny dwudziestu z własnego magazynu.

Aby byli zdolni zabić wroga, nasi ludzie muszą być pobudzeni do uczucia gniewu. Żeby zaś poczulі korzyść z pokonania wroga, muszą otrzymać swoje nagrody.

Dlatego, gdy w walce zostało zdobytych dziesięć lub więcej rydwanów, należy nagrodzić tych, którzy zdobyli te pierwsze spośród nich. Zdobyte flagi wroga powinny być zastąpione własnymi, a rydwany zmieszane i używane w połączeniu z naszymi. Pojmani żołnierze powinni być dobrze traktowani i zachowani przy życiu, by można ich było wykorzystać na własny użytek.

Taką zasadę działania nazywa się używaniem pokonanego wroga do powiększenia własnej siły.

Na wojnie więc, niech twoim wielkim celem będzie szybkie zwycięstwo, a nie przedłużające się kampanie.

Pamiętaj, że wódz armii jest arbitrem losu narodu, człowiekiem, od którego zależy, czy naród będzie żył w pokoju, czy będzie skazany na egzystencję w zagrożeniu niebezpieczeństwem.

Rozdział 3. Planowanie ataku

Sun Zi powiedział:

W praktyce sztuki wojennej najlepszą rzeczą ze wszystkich jest zdobycie kraju nieprzyjaciela całego i nienaruszonego; rozbicie i zniszczenie go nie jest tak samo dobre. Podobnie, lepiej jest ująć jego armię, pułk, oddział lub kompanię w całości, niż je zniszczyć.

Stąd podjęcie walki i odnoszenie zwycięstw we wszystkich bitwach nie jest szczytem doskonałości; jej najwyższa forma opiera się na złamaniu oporu wroga bez podjęcia jakiegokolwiek walki.

Dlatego perfekcyjnym stadium prowadzenia działań wojennych jest pokrzyżowanie planów wroga; kolejną wśród najwyższych – uniemożliwienie mu połączenia jego sił; niższą w kolejności jest atakowanie armii wroga na polu walki; a najgorszą polityką ze wszystkich możliwych jest obleganie obwarowanych miast.

Zasadą jest, aby nie oblegać ufortyfikowanych miast, jeśli można tego uniknąć. Przygotowanie osłon, ruchomych schronów i różnych narzędzi wojennych zajmie całe trzy miesiące; a usypanie kopców pod murami kolejne trzy.

Generał, nie mogąc opanować irytacji, rzuci swoich ludzi do szturmu jak rojące się mrówki, w wyniku czego jedna trzecia jego ludzi zostanie zabita, a miasto pozostanie niezdobyte. Takie są katastrofalne skutki oblężenia.

Dlatego zręczny wódz ujarzmi wojska nieprzyjaciela bez żadnej walki; zdobywa ich miasta bez oblegania ich; obala ich królestwo bez długotrwałych działań na polu walki.

Z siłami w nienaruszonym stanie będzie mógł starać się o panowanie nad Imperium i w ten sposób, bez straty człowieka, jego triumf będzie

całkowity. Taka jest metoda przeprowadzania ataku przy wykorzystaniu strategii.

Zasada prowadzenia ofensywy jest taka: jeśli nasze siły są w stosunku dziesięć do jednego względem sił wroga, należy go otoczyć; jeśli pięć do jednego, zaatakować go; jeśli są dwukrotnie większe, należy podzielić naszą armię na dwie części.

Jeśli nasze siły są równe, możemy stoczyć walkę; jeśli nieco mniej liczne, możemy unikać starcia z wrogiem; jeśli nie dorównujemy mu pod żadnym względem, należy przed nim uciekać.

Stąd, chociaż małą siłą można prowadzić uporczywą walkę, w końcu musi ona ulec większej sile.

General jest bastionem Państwa; jeżeli bastion jest kompletny we wszystkich punktach, to Państwo będzie silne. Jeżeli bastion jest wadliwy, to Państwo będzie słabe.

Istnieją trzy działania, którymi władca może sprowadzić nieszczęście na swoją armię:

- Rozkazując armii posuwać się naprzód lub wycofywać się, nie wiedząc o tym, że nie ma ona takiej możliwości. To działanie nazywane jest krępowaniem armii.
- Próbuje zarządzać armią w taki sam sposób, jak zarządza się administracją cywilną, nie znając odmiennych warunków, jakie panują w armii. To powoduje niepokój w umyśle żołnierza.
- Przez dobieranie kiepskich oficerów do swojej armii. Takie postępowanie podważa zaufanie żołnierzy.

A kiedy armia jest niespokojna i nieufna, z pewnością pojawią się kłopoty ze strony innych feudalnych książąt. To jest po prostu wprowadzanie anarchii do armii i oddalanie od siebie zwycięstwa.

Stąd możemy wiedzieć, że istnieje pięć zasadniczych warunków do zwycięstwa:

1. Zwycięży ten, kto wie, kiedy walczyć, a kiedy nie walczyć.
2. Zwycięży ten, kto wie, jak postępować z siłami większymi i mniejszymi.
3. Zwycięży ten, którego armia jest ożywiona tym samym duchem we wszystkich jej szeregach.
4. Zwycięży ten, kto sam przygotowany czeka, aby dopaść nieprzygotowanego wroga.
5. Zwycięży ten, kto posiada zdolność wojskową i nie jest rozpraszany przez władcę.

Stąd powiedzenie:

Jeśli znasz wroga i znasz siebie, nie musisz obawiać się wyniku stu bitew. Jeśli znasz siebie, ale nie znasz wroga, na każde odniesione przez Ciebie zwycięstwo przypadać będzie jedna klęska. Gdy nie znasz ani wroga, ani siebie, ulegniesz w każdej bitwie.

Rozdział 4. Dyspozycje taktyczne

Sun Zi powiedział:

Dobrzy generałowie z dawnych czasów najpierw zabezpieczali się przed jakąkolwiek możliwością porażki, a potem czekali na dobrą okazję do pokonania wroga.

Zabezpieczenie się przed przegraną leży w naszych rękach, ale możliwość pokonania wroga jest dostarczana przez samego wroga.

Zatem dobry dowódca jest w stanie zabezpieczyć się przed porażką, ale nie zawsze może być pewien pokonania wroga.

Stąd powiedzenie: Można zrozumieć, w jaki sposób pokonać wroga, jednocześnie nie będąc w stanie tego zrobić.

Zabezpieczanie się przed klęską oznacza przyjęcie taktyki defensywnej; zdolność do pokonania przeciwnika oznacza rozpoczęcie ofensywy.

Pozostawanie w defensywie wskazuje na brak wystarczającej siły do ataku; atak zaś – na nadmiar siły.

Generał, który posiada najlepsze umiejętności defensywne, ukrywa się w najtajniejszych zakamarkach ziemi; ten zaś, który jest uzdolniony w prowadzeniu ataku, uderza z najwyższych szczytów nieba. Po jednej stronie mamy zdolność do ochrony siebie; po drugiej możliwość odniesienia pełnego i kompletnego zwycięstwa.

Dostrzeganie zwycięstwa tylko wtedy, gdy jest ono osiągalne dla każdego, nawet miernego dowódcy, nie jest szczytem doskonałości.

Nie jest też szczytem doskonałości, jeśli walczysz i zwyciężasz, a całe Imperium poklaskuje ci mówiąc: „Dobra robota!”.

Podniesienie jesiennego liścia nie jest oznaką wielkiej siły; dostrzeżenie słońca i księżyca nie jest oznaką bystrego wzroku; a usłyszenie odgłosu grzmotu nie jest oznaką czujnego ucha.

Ten, kogo starożytni nazywali sprytnym dowódcą, to taki, który nie tylko wygrywa, ale wyróżnia się tym, że odnosi zwycięstwa z łatwością.

Stąd jego zwycięstwa nie przynoszą mu ani sławy związanej z mądrością, ani uznania za odwagę.

Wygrywa swoje bitwy, nie popełniając błędów. Niepopełnianie błędów jest bowiem tym, co daje pewność zwycięstwa, ponieważ oznacza ono zwyciężenie wroga, kiedy ten został już pokonany.

Stąd zręczny dowódca doprowadza do sytuacji, która uniemożliwia mu poniesienie porażki i nie przegapia właściwego momentu do pokonania wroga.

Na wojnie zwycięski strateg szuka konfrontacji dopiero po zwycięstwie, podczas gdy ten, kto jest skazany na klęskę, najpierw walczy, a potem szuka zwycięstwa.

Wytrawny przywódca kultywuje prawo moralne i ściśle trzyma się musztry i dyscypliny; dlatego jest w stanie zapanować nad kontrolą swojego sukcesu.

W odniesieniu do planowania metody działań wojskowych mamy: po pierwsze, pomiar; po drugie, szacowanie ilości; po trzecie, obliczanie; po czwarte, równoważenie szans; po piąte, zwycięstwo.

Zwycięstwo to właściwe równoważenie szans.

Zwycięska armia, przeciwstawiona rozbitej, jest jak kilogramowy obciążnik, umieszczony na szali naprzeciw pojedynczego ziarna.

Napór zwycięskiej siły jest jak uderzenie spiętrzonych wód w przepaść głęboką na tysiąc sążni.

Dziękujemy za skorzystanie z naszej oferty wydawniczej. Zachęcamy do zapoznania się z innymi e-bookami oraz audiobookami wydanymi przez nasze wydawnictwo.

Dom Wydawniczy Kontinuum

Lista przykładowych pozycji dostępnych w naszej ofercie:

- *Kamasutra* - Vatsyayana Mallanaga
- *Najbogatszy człowiek w Babilonie* - George S. Clason
- *Benjamin Franklin. Autobiografia* - Benjamin Franklin
- *Prostytucja. Niezwykła historia* - Józef Lubecki
- *Sztuka zdobywania pieniędzy. Złote zasady zarabiania* - P. T. Barnum
- *Henry Ford. Moje życie i dzieło* - Henry Ford
- *Ferdynand Porsche. Inżynier Hitlera i jego następcy* - Renata Pawlak, Monika Balińska
- *To, co widzialne i to, czego nie widać* - Frédéric Bastiat
- *Erystyka dialektyczna, czyli sztuka prowadzenia sporów* - Artur Schopenhauer